

Concurreren met de spelcomputer

Capelle aan den IJssel daagt kinderen uit tot buiten spelen

'Kinderen moeten anders uitgedaagd worden. Als we willen dat ze buiten spelen, moeten we de concurrentie aangaan met de spelcomputer en dat vergt een nieuwe kijk op speelbeleid.' Dat zegt Nancy Rahman. Ze is beheerder van 208 speelplekken in Capelle aan den IJssel, een gemeente die tien jaar terug een radicaal nieuwe koers inzette ten aanzien van speelbeleid. Dat beleid heeft inmiddels zijn sporen getrokken in de Zuid-Hollandse gemeente onder de rook van Rotterdam. Rahman neemt Stad+Groen mee op een fietstocht langs de bijzonderste speelplekken in haar gemeente.

Auteur: Paul van der Sneppen

Rahman heeft haar wortels in de bestuurskunde. Ooit was ze fulltime beleidsadviseur. 'Maar mijn hart ligt niet bij het tikken van beleidsrapporten en -voorstellen, merkte ik. Ik wilde meer met de voeten in de klei staan.' Toen een collega tien jaar terug met zwangerschapsverlof ging, kon ze haar plaats innemen als beleidsadviseur groen en spelen. En toen de collega in kwestie terugkeerde en parttime wilde gaan werken, kon Rahman een deel van haar taken permanent overnemen. Zo viel de ambtenaar, zelf moeder van een nu negen- en elfjarige, het speelbeleid en het beheer van de speelplaatsen ten deel.

Creativiteit

'Het is een baan waarin ik als beheerder fungeer, maar ook veel ideeën over speelbeleid kan opperen en lospeuteren bij ouders, kinderen en onze leveranciers. Ik kan mijn creativiteit kwijt, maar ik kan zeker niet met de eer gaan strijken voor wat we in Capelle allemaal doen in het kader van ons speelbeleid. We doen alles nadrukkelijk samen met de belanghebbenden, niet in de laatste plaats met de kinderen.'

In de artikelenreeks *Op de fiets met de wethouder* trekt Stad+Groen door het land om met bestuurders en groenexperts te praten over het groenbeleid in hun gemeente. Voor deze special over spelen gingen we met een speelambtenaar op pad.

Speelbeleid staat in Capelle hoog op de agenda en er is volgens Rahman veel draagvlak voor nieuwe ideeën en initiatieven. 'Nieuwe ideeën worden snel omarmd. De wethouder staat ervoor open en ze krijgt ook de rest van het college makkelijk mee.' Tien jaar geleden besloot de gemeente om de speelplekken in de gemeente stapsgewijs op de schop te nemen. Waar voorheen afgeschreven speeltoestellen werden vervangen, wordt nu gekeken naar de hele speelplaats en hoe die past in het aanbod en de tijdgeest.

Digitalisering

Die tijdgeest is namelijk veranderd, legt Rahman uit. 'Digitalisering speelt daarbij een belangrijke rol. Kinderen komen meer in aanraking met digitale technologie, vooral oudere

kinderen. Daar moeten we met ons speelaanbod in de buitenruimte bij aansluiten. Het doel van dat beleid is om kinderen uit te dagen om buiten te spelen. We concurreren daarbij met spelcomputers en smartphones.'

Die concurrentieslag wordt niet alleen gewonnen door spannende alternatieven te bieden voor digitaal speelgoed, vindt Rahman. 'Het is vooral belangrijk om ook aan te sluiten bij wat ze al kennen. We hebben in onze gemeente daarom steeds meer interactieve speeltoestellen met digitale componenten. Denk daarbij aan een elektronisch voetbalspel, waarbij de kinderen op een app elkaar kunnen uitdagen en hun scores kunnen bijhouden.'

Traditioneel

Toch is het *traditionele spelen*, zoals Rahman het noemt, beslist nog niet aan erosie onderhevig. 'Kleine kinderen spelen nog steeds zoals ze dat altijd al deden. Die willen klimmen, glijden en schommelen. Door alle innovaties die ik zie in het spelen, zou ik bijna geneigd zijn de wipkip in de analen van de geschiedenis bij te schrijven. Niet meer van deze tijd, als je zo'n ding ziet in de context van het innovatieve speelaanbod op speelplaatsen; het lijkt te eendimensionaal. En toch blijft het een nuttig toestel voor kleine kinderen. Het spelen op een wipkip helpt jonge kinderen bij hun motorische ontwikkeling, vooral bij het ontwikkelen van het evenwichts-

gevoel. De wipkip is dus nog niet helemaal achterhaald, alle vernieuwing ten spijt.' Onze rondgang door Capelle aan den IJssel voert onder meer langs wat Rahman een *traditionele speelplaats* noemt. Het gaat om een speeltoestel voor alle leeftijden, zoals dat in het nieuwe speelbeleid zoveel mogelijk wordt nagestreefd. 'Je ziet in het toestel een glijbaan voor peuters en kleuters, samen met klimmogelijkheden voor oudere kinderen. We leggen geen speelterreinen meer aan voor specifieke leeftijdsgroepen. Dat vinden we achterhaald. Het idee is om kinderen zoveel mogelijk samen te laten spelen op één speelterrein.'

Multifunctioneel

De speeltoestellen die aansluiten bij het speelbeleid in Capelle aan den IJssel zijn multifunctioneel. Ze moeten vooral de fantasie prikkelen. 'Een speeltoestel dicteert het spel niet', vindt Rahman. De tijd van een losse schommel of een wip is voorbij. 'Die nodigen uit tot één beweging. Dat is achterhaald, vinden we. Kinderen maken hun eigen spel rond een speeltoestel. Wij bieden toestellen aan waar ze alle kanten mee op kunnen. Vaak worden die wel in een thematische context geplaatst. Denk aan een nautisch thema of een jungle, bijvoorbeeld. Ik zie dat ze dat wel in hun spel betrekken, maar als ze dat niet doen, is het ook goed. Als ze lekker buiten spelen, hebben we immers onze

SPELEN: OP DE FIETS

doelstelling bereikt.'

Het toestel aan het Anna Maria van Capellenpark staat er nog niet lang. Alle overleg met buurtbewoners ten spijt is het niet voor iedereen een succes, vertelt Rahman. 'Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, om het iedereen naar de zin te maken. Buurtbewoners hebben aangegeven dat ze ook graag een trapveldje wilden. Daar is hier geen plaats voor en bovendien is er op een steenworp afstand een speelplaats met verschillende voorzieningen waar kinderen kunnen voetballen en basketballen.'

Loopafstand

De loopafstand naar de nieuwe speelplaats was onderwerp van discussie, vertelt Rahman. 'Eigenlijk willen ouders hun kinderen het liefst vanuit hun keukenraam in de gaten kunnen houden. Maar je kunt nu eenmaal niet iedereen dat plezier doen. Er is geen plaats voor en als je zou proberen om een parkeerplaats op te offeren voor bijvoorbeeld een duikelrek, krijg je ook protesten uit de buurt. Ik denk bovendien dat het goed is als ouders met hun allerkleinsten meegaan naar de speelplaats. 'De tijd dat je kinderen jullie zo nodig hebben, is maar kort', zeg ik weleens tegen ouders. 'Geniet ervan. Maak tijd voor samen spelen met je kinderen.' Daar is hier genoeg gelegenheid voor, vind ik. Al met al is dit deel van de gemeente heel goed voorzien van een breed aanbod aan speelvoorzieningen.'

Inclusief

Daar is geen woord van gelogen, want ons volgende afstappunt volgt al snel. We staan aan de Groenedijk bij een ruim opgezet speelveld aan de IJsseloever. Het terrein biedt ruimte aan verschillende speeltoestellen. Ook hier is er alles aan gedaan om alle leeftijden tot een

'We maken geen speelplekken meer voor bepaalde leeftijdsgroepen'

Het nieuwe speeltoestel aan het Anna Maria van Cappellenpark prikkelt kinderen van verschillende leeftijden tot spel.

Kinderen van alle leeftijden spelen samen op de speelplaats aan de Groenedijk.

Spelen in de natuur op speelplaats Ravottia in het Schollebos

jaar of twaalf te bedienen. Rahman spreekt bovendien van een *inclusieve speelvoorziening*. Er is rekening gehouden met kinderen met een lichamelijke beperking.

Het meest in het oog springend is een toestel dat veel weg heeft van een hindernisbaan. 'Het is daar nooit voor bedoeld, maar inmiddels zien we dat kinderen de hindernisbaan vaak gebruiken om wedstrijden te doen. Ze nemen dan de tijd op die ze nodig hebben om het traject foutloos af te leggen. Dat zie ik graag; de kinderen dagen elkaar uit. Dat samenspel is iets wat we nadrukkelijk voor ogen hebben in ons speelbeleid. We willen dat kinderen samen spelen, ook verschillende leeftijden. We houden er bij de inrichting wel rekening mee dat de kleuters niet omver worden gelopen door oudere kinderen, maar ze spelen wel samen in het blikveld van begeleidende ouders en van elkaar. Dat verkleint ook de drempel tot interactie tussen leeftijdsgroepen.'

Interactief

Bij basisschool De Tweemaster aan de Aleoeten wil Rahman graag een voorbeeld laten zien van *het interactieve spelen*. We staan bij een rond kunstgrasveldje met daarop een zevental pilaren. Het oogt niet meteen als een speeltoestel, maar als we de installatie naderen, beginnen de pilaren tot ons te spreken: 'Wel je handen wassen na het spelen, hoor!'

De sprekende pilaren, voorzien van ledpanelen die teksten en figuren tevoorschijn toveren, prikkelen tot interactie. Rahman demonstreert enkele spellen. Spelers worden uitgenodigd raadsels en sommen op te lossen en dan te rennen naar de pilaren met de juiste antwoorden. 'Het mooie is dat je nooit uitgespeeld raakt. Bij andere speeltoestellen ervaren we nog weleens dat kinderen, als ze wat ouder worden, uitgespeeld raken op een installatie. Hier hoeft je alleen maar nieuwe spelprogramma's te installeren en de kinderen zijn weer een hele tijd zoet.'

De hindernisbaan aan de Groenedijk wordt veelvuldig gebruikt voor wedstrijden.

Context

De installatie aan de Aleoeten voorziet vooral in educatieve spellen. 'Niet toevallig natuurlijk, met een aangrenzende school. Bij de keuze voor een speeltoestel of -installatie kijken we ook altijd naar de context waarin die geplaatst wordt. Leerlingen van De Tweemaster maken tijdens hun speelpauzes gebruik van deze installatie. Denken, competitie en samen spelen gaan hier hand in hand. Dat past goed in de context van een schooldag.'

Onze volgende stop is in het Schollebos, een recreatief park waar verschillende speelvoorzieningen te vinden zijn die ook bezoekers aantrekken uit andere gemeenten als Barendrecht en Zevenhuizen.

Smetteloois

Allereerst wil Rahman hier een speelplaats laten zien met de veelzeggende naam *Ravottia*. 'Hier hebben we een natuurlijke speelplaats willen

'Door klimaatverandering is er meer behoefte aan koele recreatieplaatsen'

maken, waar kinderen, zoals de naam al doet vermoeden, niet smetteloos vandaan hoeven te komen.'

Ravottia ligt aan een vijver enerzijds en een bosperceel aan de andere kant. Er slingert een beek doorheen en er is van heggen een natuurlijk doolhof gemaakt. Op een verhoging staan verschillende speeltoestellen. Maar het meest tot de verbeelding van kinderen spreekt ongetwijfeld de kabelbaan, die ze vanaf de verhoging het lager gelegen bos in slingert. Daar zijn geen speeltoestellen te vinden, maar er zijn niettemin duidelijk sporen van spel. Met losliggende takken zijn door kinderen hutten gebouwd of wat daarvoor moet doorgaan.

Fantasie

'Alles kan hier. Als er door kinderen een boomhut zou worden gebouwd die niet veilig is, grijpen we wel in, natuurlijk. Maar verder is het de bedoeling dat kinderen zich hier kunnen verlie-

zen in hun spel, dat de fantasie en de creativiteit geprikkeld worden en dat er interactie is.' Daarbij sneuvelt er ook weleens iets, zo blijkt. Een waterpomp aan de oever van het beekje wordt met enige regelmaat kapotgemaakt. 'Vandalisme hoort er kennelijk bij', zegt Rahman daarover gelaten. 'Tot op zekere hoogte moeten we dat misschien maar voor lief nemen. Het hoort immers ook een beetje bij de leeftijd van de kinderen die hier veel spelen om de werking van zo'n apparaat te onderzoeken. Ik heb de indruk dat kinderen graag willen onderzoeken hoe zo'n pomp precies werkt. We zien bijvoorbeeld dat ze proberen om de watertoevoer te blokkeren. Soms lukt dat en dan repareren we het. Nu werkt het weer prima, zie ik.'

Kindercollege

Ravottia is nadrukkelijk tot stand gekomen in samenspraak met kinderen. Capelle aan den IJssel heeft een kinderburgemeester en een kindercollege. Bestuurders overleggen een paar keer per jaar met het kindercollege over van alles wat kinderen in de gemeente bezighoudt. De inrichting van speelplekken is één van de onderwerpen die steeds opnieuw op de agenda staan. 'Maar ik correspondeer zelf ook geregeld met kinderen en hun ouders over speelbehoeften. Daar komen vaak leuke ideeën en initiatieven uit voort.'

Eén van de opmerkelijkste lessen die we uit het speelbeleid van Capelle aan den IJssel kunnen leren, is dat speeltoestellen een onderlinge dynamiek vertonen. Dat blijkt onder meer uit de ervaringen die Rahman heeft met een speeltoestel verderop in het Schollebos. 'Er staat daar een prachtige *spin*. Dat is een hoge klimtoren, opgetrokken uit touwen. Niemand deed er iets mee. Die stond daar maar, vrijwel ongebruikt.

Passende graffiti-versiersels houden spuitbuskunstenaars op afstand.

Toen we op dezelfde locatie een waterspeeltoestel en een calisthenics- en freerun-baan plaatsden, was ook de spin plots héél populair.'

Kinderpartijtjes

De gemeente heeft daar kennelijk van geleerd, want de locatie rondom de twee jaar geleden geïnstalleerde watervallei wordt uitgebreid. Een nabijgelegen speelplek voor jonge kinderen wordt ook naar deze locatie verplaatst en een skatebaan op een steenworp afstand wordt vernieuwd. 'Het idee daarachter is ook hier weer dat we kinderen van alle leeftijden zoveel mogelijk willen uitdagen om samen buiten te spelen. De plek wordt 's zomers veel gebruikt voor de buitenprogramma's van bso's en voor kinderpartijtjes.'

Door voorzieningen hier samen te brengen, kunnen ouders en verzorgers makkelijk en ontspannen een oogje in het zeil houden, zo is de

gedachte. Behalve nieuwe speelvoorzieningen worden er, zo is het plan, ook picknicktafels en barbecues geïnstalleerd. 'Met het oog op klimaatverandering houden we rekening met een toenemende behoefte aan prettige en koele recreatieplekken voor gezinnen. Niet iedereen heeft immers geld om met een heel gezin naar een duur speel- en recreatiepark te gaan. Dit moet straks een openbare voorziening worden waar je met je gezin de hele dag kunt recreëren, een plek waar jong en oud ontspanning en vertier vinden.' Een plek die vorig jaar ook is bekroond met de Circulair Spelen Award 2020.

Publiekstrekker

De watervallei is daarbij nu al een publiekstrekker. 'We hebben daarmee best een beetje onze nek uitgestoken. We zijn de eerste gemeente die zoiets in huis heeft. Meestal kom je dit soort waterspeelplaatsen tegen in pretparken. Inmiddels hebben andere gemeenten ook al

Spelen in de natuur op speelplaats Ravottia in het Schollebos

SPELEN: OP DE FIETS

De waterspeelplaats is inmiddels een publiekstrekker geworden.

Circulaire speeltoestellen

Capelle aan den IJssel heeft in de recente aanbesteding voor speeltoestellen leveranciers uitgedaagd om met circulaire voorstellen te komen. Dat heeft een aantal bruikbare voorstellen opgeleverd. Zo buigt de gemeente zich nu over het idee om rubber tegels een nieuwe bestemming te geven in maneges of stallen, en over de mogelijkheid om insectenhôtels of fietsoverkappingen te maken van vrijgekomen houten staanders. Ook wordt er de komende jaren gewerkt aan een materiaalpaspoort voor elk speeltoestel en duurzaamheidscertificaten voor het gebruikte materiaal.

Inmiddels is er een raamovereenkomst met drie leveranciers. Nog voor de zomervakantie worden achttien speelplaatsen opnieuw ingericht.

belangstelling, merken we.'

En dat mag niet verbazen, wetende dat de locatie in het Schollebos nu al bezoekers trekt uit onder meer het twintig kilometer verderop gelegen Barendrecht, zo weet Rahman. 'Mensen zijn kennelijk bereid om te reizen om hier een zomerdag te kunnen doorbrengen.' Dat blijkt ook als de speelambtenaar wordt aangesproken door een wat oudere bezoeker uit Hoek van Holland. De man is met het openbaar vervoer en de fiets naar het Schollebos gekomen om er de rust op te zoeken, zo vertelt hij. 'Zoiets als dit hebben we in Hoek niet. Dit is echt een bijzondere plek.'

Freerunning

Opmerkelijk is ook de freerunning-baan, pal naast de spin op het terrein. Freerunning is een sport waarbij de runner objecten in de stad gebruikt om zo sierlijk en vloeiend mogelijk door de omgeving te bewegen. De sport wint veel aan populariteit onder tieners en jongeren. Freerunning gebruikt technieken uit onder meer gymnastiek, capoeira en breakdancing. De installatie in het Schollebos daagt kinderen uit om hun freerunning-technieken te tonen en te verbeteren. 'Je ziet kinderen soms halsbrekende toeren uithalen. De koude rillingen lopen me dan weleens over de rug. Maar we kunnen ons niet verantwoordelijk houden voor elke tand door de lip. We bieden verantwoorde en veilige speelplekken. Wat ze er allemaal mee doen, is natuurlijk ook hun eigen verantwoordelijkheid.' Dit soort sporten die veel jongeren aanspreken,

trekken ook vaak graffitikunstenaars aan, weten ze bij de gemeente Capelle aan den IJssel. 'We hebben daarom goed nagedacht over hoe we kunnen voorkomen dat die hun tags op de installatie zetten. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen om een graffitikunstenaar uit te nodigen om de installatie te voorzien van passende versierselen.' De installatie is voorzien van een skyline. 'We weten dat graffitikunstenaars respect tonen voor elkaars werk. Je gaat er niets overheen spuiten. Tot dusverre is die aanpak effectief gebleken.'

Hoewel? Niet helemaal, zo blijkt als we de freerunning-track iets nader bekijken. In de open lucht boven de skyline heeft iemand het nodig gevonden om een aantal spelregels voor correct gebruik van de baan te spuiten. 'Ach ja, er staan wel een aantal nuttige voorschriften bij', zegt Rahman schouderophalend. 'Het kan erger. Het hadden ook drieletterwoorden kunnen zijn.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

Voorzieningen voor jongeren trekken vaak graffitikunst aan.